PROPAGANDA RĂZBOIULUI ȘI CONSTRUCȚIA IDENTITĂȚII NAȚIONALE

Mihaela EFROS,

studentă, anul III, Facultatea de Drept

CZU: 343.346.8:32.019.57:355.4 efmihaela2002@gmail.com

Propaganda își are încă începuturile în negura istoriei, chiar din perioadele antice, cum ar fi războaiele greco-persane sau războaiele punicilor, existau forme primitive de propagandă, cum ar fi inscripțiile pe monumente și scrierile propagandistice care încurajau și mobilizau populația în sprijinul războiului.

Potrivit unui sondaj efectuat de Magenta Consulting, 26% din respondenții din Moldova cred că Federația Rusă desfășoară o „operațiune militară" în Ucraina și nu un război [1].

Conform legislației naționale, propaganda războiului în varianta-tip este incriminată la alin.(1) art.140 CP RM și reprezintă fapta de răspândire de informații tendențioase ori inventate, instigatoare la război sau orice alte acțiuni orientate spre declanșarea unui război, săvârșite verbal, în scris, prin intermediul radioului, televiziunii, cinematografului sau prin alte mijloace. La rândul său, propaganda războiului în varianta agravată, prevăzută la alin.(2) art.140 CPRM, este prezentă atunci când aceasta este săvârșită de o persoană cu funcție de demnitate publică.

Propaganda războiului este un act preparatoriu *sui generis* al dezlănțuirii războiului. În acest sens, în conformitate cu alin.(3) art.32 din Constituția Republicii Moldova, se interzice și se pedepsește prin lege îndemnul la războiul de agresiune.

Mai mult, propaganda în favoarea războiului a fost încorporată ca atare în statutul Tribunalului de la Nürnberg, care la lit.a) art.6, prevede nu doar războiul, ci și orice acte pregătitoare în vederea dezlănțuirii unui război de agresiune. De asemenea, conform textului normativ al art.20 din Pactul internațional cu privire la drepturile civile și politice – orice propagandă în favoarea războiului este interzisă prin lege. Totodată, Declarația Organizației Națiunilor Unite referitoare la relațiile pașnice dintre state, în cuprinsul căreia, în cadrul prevederilor referitoare la principiul nerecurgerii la forță, stabilește în mod expres: „conform scopurilor și principiilor Națiunilor Unite, statele au obligația de a se abține de la orice propagandă în favoarea războiului de agresiune" [2, p.30].

Cercetătorii din cadrul Institutului de Analiză a Propagandei au identificat câteva tipuri de tehnici de propagandă, și anume: bandwagon, propaganda de mărturie, propaganda oamenilor simpli, transfer propaganda, propaganda de nume, propaganda de stivuire a cărților, generalități sclipitoare, propaganda publicitară [4].

Este de menționat că, din perspectiva dimensiunii externe, Republica Moldova este o țintă constantă a activităților de dezinformare. Spațiul informațional al Republicii Moldova este grav afectat de propagandă internă și de activități interne de dezinformare, acestea fiind promovate cu precădere de mass-media afiliate politic, care servesc anumite interese particulare. Totuși, un sondaj realizat la comanda proiectului „StopFals" al Asociației Presei Independente, a identificat un clasament diferit al încrederii unde pre-

sa moldovenească apare pe primul loc (66,7%), fiind urmată de cea europeană (46,4%), cea din România (43,3%) și, la urmă, cea din Federația Rusă (40,3%) [3].

În alt sens, propagandei îi este recunoscută capacitatea de a exercita o influență semnificativă asupra societății și culturii, putând fi utilizată atât în scopuri constructive, cum ar fi mobilizarea populației pe timp de război, cât și în scopuri distructive, cum ar fi manipularea și controlul maselor în interesul autorităților politice sau militare [4]. Abilitatea de a penetra și explora spațiul informațional al Republicii Moldova este unul din instrumentele principale ale unui agresor străin, într-un tip de război modern, de natură hibridă. În primul rând, este dificil de a identifica, pentru că se explorează instituții democratice cum sunt libertatea de exprimare, mass-media liberă etc [1].

O provocare majoră, în special în Republica Moldova, unde spațiul public e saturat de speculații și învinuiri reciproce, este identificare măsurilor de agresiune hibridă și separarea lor de procese politice naturale. Identificarea este un lucru foarte dificil, pentru că Rusia explorează și procese naturale, încercând pe valurilor lor să submineze instituțiile democratice și să multiplice conflictul în societate, erodând structura socială [1].

În cele din urmă, venim cu unele recomandări în vederea stopării oricăror forme de propagandă a războiului, cum ar fi:

- Investigarea detaliată a agresiunii hibride ruseşti și elaborarea unui sistem de avertizare timpurie;
- Crearea unui sistem de răspuns timpuriu, care să integreze capacitățile naționale;
- Înființarea agențiilor naționale independente de informații militare și contrainformații;
- Revizuirea relațiilor economice pentru a evita influența politică externă și a asigura suveranitatea;
- Consolidarea capacităților naționale de comunicare strategică și cooperarea cu partenerii de dezvoltare;
- Inițierea negocierilor cu Uniunea Europeană pentru deschiderea unei Misiuni de Asistență UE în Republica Moldova;
- Intensificarea cooperării cu Statele Unite pentru asistență tehnică.

Referințe:

1. Analiza și strategia de sporire a rezilienței la dezinformare în Republica Moldova, elaborate în cadrul proiectului infor MD, Chișinău, Decembrie 2021. [citat la 17.04.2024] În: https://www.ipis.md/wp-content/uploads/2021/12/ANALIZA-SI-STRATEGIA_compressed.pdf
2. TRATAT DE DREPT PENAL PARTEA SPECIALĂ, VOLUMUL II, S. BRÎNZA, V. STATI, Chișinău 2015.
3. Notă analitică „Identificarea mecanismelor războiului hybrid în Republica Moldova și măsurilor de contracarare ale acestuia'', nr. 5, 2021. Autor: Dumitru Mînzărari, Universitatea Michigan-Ann Arbor, cercetător afiliat IPRE. [citat la 18.04.2024] În: https://ipre.md/wp-content/uploads/2019/07/natao-pb-nato-minzarari-final.pdf
4. BECCIU S. Efectul propagandei asupra statelor în proces de modernizare. [citat la 17.04.2024] În: https://ibn.idsi.md/sites/default/files/imag_file/p-51-57_0.pdf

Recomandat
***Dorina GUREV**, dr. în drept, conf. univ.*